

УДК 130.2:7.036(477)

БІЛАН Тетяна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, соціології та політології імені професора Валерія Скотного, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 24, вул. Івана Франка, м. Дрогобич, Львівська область, Україна, індекс 82100 (bilangaluk@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7816-4481>

ПЕТРІВ Оксана – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, соціології та політології імені професора Валерія Скотного, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 24, вул. Івана Франка, м. Дрогобич, Львівська область, Україна, індекс 82100 (petriv.sana@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5194-6486>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.48.2>

Бібліографічний опис статті: Білан, Т., Петрів, О. (2024). Філософські тенденції сучасного українського мистецтва. Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія», № 48, 26–38, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.48.2>

ФІЛОСОФСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. Метою статті є виявлення та обґрунтування філософських тенденцій сучасного українського мистецтва. **Методологія дослідження** базується на основних положеннях загальнонаукових методів аналізу, синтезу, узагальнення. Також використано синергетичний підхід, який забезпечив можливість розглядати у взаємодії філософію і мистецтво як форми суспільної свідомості і феномени культури. **Наукова новизна** роботи пов'язана із виявленням філософських тенденцій сучасного українського мистецтва та введенням фактора російсько-української війни (з 2014) як чинника виникнення певних тенденцій (флуктуацій) у сучасному мистецтві. Філософські тенденції сучасного мистецтва виявляємо в інтелектуально-раціональному відображенні дійсності

художньо-виражальними засобами різноманітних мистецьких явищ, течій і форм – інтелектуалізму, перформансу, симулякру, віртуальної/доповненої реальності, бодіарту, екоарту, фотореалізму в живописі, акцентованої еkleктичності, гіперреалізму, еротичності, толеруванні кітчю, стиранні меж між високим, піднесеним, героїчним і низьким мистецтвом, мистецькій утилізації відпрацьованих артефактів (зокрема, воєнних, зібраних з полів бойових дій російсько-української війни (з 2014 року), естетизації жахливого, потворного, пошуку/утвердженні/змінах ідентичності, масмедійності, іронії, комерціалізації мистецької діяльності, «політизації мистецтва» тощо. **Висновки.** Сучасне мистецтво є сукупністю сформованих у другій половині ХХ століття художньо-виражальних засобів і форм, що забезпечують концептуальне відображення проблематики взаємин особистості та суспільства, що відтворені у медіамистецтві, а також у традиційних видах мистецтва. Філософські тенденції сучасного українського мистецтва – це екзистенційна потреба його суб'єкта (творця і споживача) відтворити художньо-естетичний самовияв сьогодення, гармонізувати буття, пізнати його сенс, визначити своє місце у ньому.

Ключові слова: сучасне мистецтво, українське мистецтво, філософські тенденції.

BILAN Tetiana – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Philosophy, Sociology and Political Science named after Professor Valery Skotny, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Lviv region, Ukraine, postal code 82100 (bilangaluk@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7816-4481>

PETRIV Oksana – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Philosophy, Sociology and Political Science named after Professor Valery Skotny, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Lviv region, Ukraine, postal code 82100 (petriv.sana@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5194-6486>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.48.2>

To cite this article: Bilan, T., Petriv, O. (2024). Filozofski tendentsii suchasnoho ukrainskoho mystetstva [Philosophical trends of

contemporary Ukrainian art]. *Liudynoznavchi studii: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia "Filosofia" – Human Studies. Series of "Philosophy": a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, № 48, 26–38, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.48.2>*

PHILOSOPHICAL TRENDS OF CONTEMPORARY UKRAINIAN ART

Summary. *The purpose of the article is to identify and substantiate philosophical trends of contemporary Ukrainian art. The research methodology is based on the basic provisions of general scientific methods of analysis, synthesis, and generalization. A synergistic approach was used, which made it possible to consider philosophy and art in interaction as forms of social consciousness and cultural phenomena. The scientific novelty of the work is related to the identification of philosophical trends in contemporary Ukrainian art and the introduction of the factor of the Russian-Ukrainian war (since 2014) as a factor in the emergence of certain trends (fluctuations) in contemporary art. Philosophical trends of contemporary art are manifested in the intellectual and rational reflection of reality by artistic and expressive means of various artistic phenomena, trends and forms – intellectualism, performance, simulacrum, virtual/augmented reality, body art, eco-art, photorealism in painting, accentuated eclecticism, hyperrealism, eroticism, and tolerance of kitsch, blurring the boundaries between high, sublime, heroic and low art, artistic utilization of used artifacts (including military artifacts collected from the battlefields of the Russian-Ukrainian war (since 2014), aestheticization of the horrible, ugly, search/affirmation/change of identity, mass media, irony, commercialization of artistic activity, "politicization of art", etc. **Conclusions.** Contemporary art is a set of artistic and expressive means and forms formed in the second half of the twentieth century that provide a conceptual reflection of the problems of the relationship between the individual and society, which are reproduced in media art as well as in traditional art forms. The philosophical trends of contemporary Ukrainian art are the existential need of its subject (creator*

and consumer) to reproduce the artistic and aesthetic expression of the present, to harmonize existence, to know its meaning, to determine its place in it.

Key words: *contemporary art, Ukrainian art, philosophical trends.*

Актуальність проблеми. Філософські тенденції сучасного мистецтва виявляють особливості цього феномену як вербальний і невербальний вияв внутрішнього світу, способу мислення суб'єкта творчості і сприйняття у різних ситуаціях особистісного і суспільного буття. Однак, як зазначають О. Проценко і О. Гаплевська, філософування у різних формах і засобах мистецтва зберігає єдність і самостійність функціонування цих феноменів культури як спрямування філософії до істини, а мистецтва – до краси (Проценко, Гаплевська, 2023). До того ж інтерпретація зображуваних подій і явищ не завжди досягає логічної, усталеної цілісності і завершеності, а є відкритою можливістю для кожного реципієнта віднайти свій сенс. Сучасне українське мистецтво відображає і формує суспільну свідомість як сукупність знань, уявлень і вірувань, почуттів та емоцій, настроїв індивіда і спільноти у їхньому особистісному і суспільному бутті, системі горизонтальних та вертикальних зв'язків і відносин, ставленні до природи, цінностях технологічно-матеріального і духовного життя тощо. Образна мова мистецького тексту-повідомлення надає будь-якій конкретності універсального характеру, до того ж у стильовій, художньо-естетичній формі самовияву відтворює дух епохи, динаміку її соціальних, аксіологічних, технологічних, культурно-цивілізаційних змін. Прикметно, що в епоху Industry 4.0., технологізації і технологій, які задовольняють потреби людини і спільноти, сучасне мистецтво зосереджене на проблемах людського існування: у взаємозв'язку зі станом довкілля, політичною ситуацією в Україні і світі, пізнанням особистісної та формування національної, соціокультурної ідентичності тощо. До того ж воно апелює не лише до емоційно-чуттєвого, але й до інтелектуально-раціонального сприйняття глядача/слухача, що визначено суспільною значущістю сучасного мистецтва.

Мистецтво у динаміці сьогодення художньо-виражальними, знаково-семіотичними засобами різножанрових і різновидових

повідомлень як ніколи раніше комунікує у системі стосунків та взаємодії, суб'єктами якої є: митець (художник, композитор, письменник, дизайнер та ін.) – виконавець-інтерпретатор – слухач/глядач – дослідник (філософ, культуролог, педагог, мистецтвознавець тощо). Особливістю розвитку сучасного мистецтва і самовираження митця є зміни у мистецькому ландшафті, зокрема взаємозв'язок професійного та аматорського мистецтва, академічної і фольклорної традиції, «високих» і «низьких» жанрів, віртуальної і доповненої реальності, реальних артоб'єктів, публічного простору тощо. У тексті сучасного мистецького твору присутня інтертекстуальність (у натяку, підтексті, нагадуванні, цитуванні, пародіюванні тощо) для встановлення міжтекстових зв'язків, адже кожен текст є лише компонентом масштабного тексту культури (у сукупності, окремішності і взаємодії різних її типів і форм).

Досліджувана проблема виявляє низку суперечностей між самобутністю, світоглядно-формульованим, виховним, реабілітаційним (в умовах потрясінь, війни тощо) потенціалом феноменів сучасного українського мистецтва та недостатнім його використанням, зокрема, в інтегрованому освітньому процесі фахової підготовки вчителів НУШ, популяризаторських формах роботи з громадськістю, дітьми та молоддю тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішення досліджуваної проблеми можливе із застосуванням методологічних засад синергетичного підходу до зв'язку філософії і мистецтва як форм суспільної свідомості і феноменів культури. Власне, постановка проблеми як «філософські тенденції сучасного мистецтва» ставить питання про міждисциплінарні зв'язки, інтеграцію вчення філософії, естетики, культурології, мистецтвознавства тощо. Пізнаючи суть, форми і значення цих зв'язків, українські і зарубіжні філософи, вчені різних галузей гуманітарного знання виявляють характерні риси мистецтва в конкретну культурно-історичну епоху, встановлюють основні етапи розвитку, роль у соціумі тощо. Засадничими для нашого дослідження є вчення Г. Гадамера про наслідувальну природу мистецтва, філософську інтерпретацію твору мистецтва як тексту, методологію його вивчення тощо; М. Гайдеггера – про джерела і чинники художньої творчості; Х. Ортеги-і-Гассета – про «масову

людину» як творця і споживача мистецької творчості; Джессі Шелла – про генезис цифрового мистецтва, зокрема ігрового дизайну та теорії концепт-арту; Є. Ланюка – про історичний зв'язок політики і мистецтва; О. Проценко, О. Гаплевської – про існування в єдності і самостійності філософії і мистецтва, філософування у мистецтві та художньо-образний дискурс у філософії; І. Лисого – про перебудову мислення, філософську і мистецьку культуру сьогодення; Н. Миропольської, С. Ничкало, О. Комаровської, С. Черепанової – про мистецький складник у філософії освіти, світоглядно-естетичний, виховний вплив художньої культури на розвиток особистості та низки інших.

Визначення мети та основних завдань дослідження. Метою статті є виявлення та обґрунтування філософських тенденцій сучасного українського мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Документи, які забезпечують державно-правовий розвиток культури та мистецтва, визначають зміст поняття «сучасне мистецтво» в українському інтелектуальному просторі як сукупність сформованих у другій половині ХХ століття художньо-виражальних засобів і форм, що забезпечують концептуальне відображення проблематики взаємин особистості та суспільства, що відтворені у медіамистецтві (відеоарт, медіаінсталяція, медіаперформанс тощо), яке створюється та висвітлюється за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (відео-, комп'ютерні, мультимедійні тощо), а також у традиційних видах мистецтва (скульптура, живопис, графіка тощо) (Положення про Експертну раду, 2016).

Філософські тенденції сучасного мистецтва виявляємо в інтелектуально-раціональному відображенні дійсності художньо-виражальними засобами різноманітних мистецьких явищ, течій і форм – інтелектуалізму, перформансу, симулякру, віртуальної/доповненої реальності, бодіарту, екоарту, фотореалізму в живописі, акцентованої еkleктичності, гіперреалізму, еротичності, толеруванні кітчу, стиранні меж між високим, піднесеним, героїчним і низьким мистецтвом, мистецькій утилізації відпрацьованих артефактів (зокрема, воєнних, зібраних з полів бойових дій російсько-української війни (з 2014 року), естетизації жахливого, потворного, пошуку/утвердженні/змінах ідентичності,

масмедійності, іронії, комерціалізації мистецької діяльності, «політизації мистецтва» тощо. Загальною тенденцією розвитку сучасного мистецтва є використання технологічних і художньо-виражальних засобів цифрової та віртуальної реальності. Поєднання віртуальної (VR) і доповненої (AR) реальності у творі мистецтва у процесі сприйняття акцентує увагу глядача/слухача на засобах творчості, дає пропозицію отримати багатовимірний досвід комунікації у мистецтві та з мистецтвом, тобто технологічний складник творчого процесу стає естетично вартісним, не «секретом поетичної творчості» (із назви статті І. Франка «Із секретів поетичної творчості») (Франко, 1981), а самою творчістю. Тенденції сучасного мистецтва в українському та світовому контексті глобального впровадження цифрових технологій виявляють перспективу комерціалізації, токенизації результатів власної творчості (Non Fungible Tokens (NFT) з метою забезпечення непорушності авторського права як права власності, цифрування творів, їх монетизації, розповсюдження, популяризації та продажу.

Важливою тенденцією сучасного мистецтва є зосередження митців на вирішенні у художньо-виражальних засобах екологічних проблем: це збереження здоров'я планети Земля як дому для всіх живих істот, а також людини як представника виду; загрози зміни клімату та відповідальність кожного за наслідки дій та діяльності. В Україні і світі екологічний мистецький рух є надзвичайно потужним. Екоарт, як вважає Є. Тітенков, є виявом соціального руху й окремого художньо-стилістичного напрямку чи галузі сучасного мистецтва. Це самодостатнє явище, що виконує естетичні та освітні завдання, сприяє усвідомленню екологічних проблем та природних процесів кризь призьму культурної та естетичної парадигми. Дослідник простежує зв'язок екологічного мистецтва з лендартом (мистецтво в ландшафті) та технікою інсталяції з використанням різноманітного матеріалу (наприклад, сміття), що змінює людське сприйняття навколишнього простору, привертає увагу до проблем взаємодії сучасної людини із навколишнім світом (Тітенков, 2019, с. 75).

Сучасне мистецтво є чутливим до цивілізаційних викликів сьогодення, долаючи кордони, репрезентує прагнення українців як нації і суспільства з перемогою над ворогом-окупантом

у російсько-українській війні (з 2014 року) відстояти суверенну соборну українську Державу, інтегруватися у Європейську Співдружність, приєднатися до Альянсу НАТО, зберегти національну ідентичність тощо. І місія мистецтва тут полягає не у віддзеркаленні подій, явищ реального життя, а в їх інтерпретації художньо-виражальними засобами різних видів і жанрів. У такий спосіб мистецтво стає політично активнішим і набуває функцій соціального коментатора щодо шляхів і засобів у пошуках соціальної справедливості, захисті прав людини, спонукає глядача/слухача до рефлексій і суспільних перетворень. До того ж треба пам'ятати про морально-етичний складник мистецтва і відповідальність митця за донесення до глядача/слухача правди. Завдяки синтезу всіх основних функцій (естетичної, пізнавальної, виховної, сугестивної, інформаційно-комунікативної, суспільно-перетворювальної та інших) мистецтво комплексно осмислює дійсність і створює при цьому універсальну цілісну модель світу. Однак, навіюючи певний склад думок і почуттів, впливаючи на підсвідомість глядача/слухача, важливо уникнути продукування, сприйняття і поширення постправди, вульгарної «політизації мистецтва». Як стверджує Є. Ланюк, «політизація мистецтва» є тенденцією сучасного мистецтва в Україні і світі, водночас як і «естетизація політики», що відображає синкретизм політичної і мистецької сфер. Постмодерне суспільство, на думку дослідника, функціонує шляхом породження та символічного заміщення індивідуальних і колективних бажань, задля чого ключовими категоріями «естетизованої політики» стають «політичний імідж» і «політичний стиль». І «політизоване мистецтво» чинить вплив і втілює новий вид влади над індивідом, «масовою людиною» – влади-маніпуляції бажаннями (Ланюк, 2017, с. 227). В інтелектуальному просторі термін «постправда» і означуване ним явище як предмет дослідження політологів, соціологів, психологів, філософів є особливо актуальним з 2016 року, коли Оксфордський словник за частотою використання визнав його словом року. Інформаційно-комунікативне явище постправди вказує на обставини, за яких факти стають менш важливими для громадської думки, аніж отримані у сприйнятті емоції чи суб'єктивні переконання (Harsin, 2018). Розмита межа між правдою та ілюзією, нехтування відповідальністю

і втрата довіри до джерела інформації в комунікації дозволяє трактувати це явище як маніпуляцію суспільною думкою, до того ж у різних формах і засобах, зокрема мистецтва. Прикладом слугує мистецький супровід передвиборчих кампаній, «тематичні» сміховинки комедійних шоу, тенденційний підбір репертуару мистецьких інституцій та колективів тощо.

Збільшення ролі сучасного мистецтва у суспільному житті зумовлює явище його виходу за межі галерей, концертних залів – на імпровізовані майданчики, стадіони, міські майдани тощо. Взірцем сучасного андеграунду є стрітарт як різновид монументального мистецтва, особливістю якого є урбаністичний стиль, свобода від кон'юнктури артринку, безпосереднє звернення митця до глядача з повідомленням про актуальні, здебільшого соціальні проблеми. Культурно-історичною подією в українському артпросторі є неафішований візит англійського художника графіті, політичного активіста і режисера, який всесвітньо відомий під псевдонімом Бенксі, у листопаді 2022 року в Україну. На Київщині – у Києві, Ірпені, Бородянці – було зафіксовано 7 робіт художника, авторство яких він підтвердив опублікованим відео про створення муралів в Україні на своїй сторінці в Instagram. Графіті Бенксі стали темою обговорення у провідних ЗМІ світу (Washington Post, The New York Times, Reuters, Guardian, Euronews, Hindustan Times). Таким чином, вуличне мистецтво графіті в інформаційно-семіотичній інтерпретації проблем буття, глядацького сприйняття та усвідомлення привернуло увагу світової спільноти на злочинне російське вторгнення в Україну, спричинені агресором руйнування, непереборне прагнення людей до краси, добра, свободи, тотальної перемоги над злом в усіх його проявах. Артвисловлювання митця зі світовим ім'ям на потрісканих від російських обстрілів стінах українських будинків є промовистими, спонукають до дій в ім'я життя і миру (Крижня, 2022).

Демократизація високого академічного мистецтва породжує, удосконалює форми інтерактивних інсталяцій, перформансу, що дозволяє глядачеві/слухачеві стати активним учасником мистецького дійства, розширює мистецький простір, стирає межі у міжсуб'єктній творчій комунікації, об'єднує різні види мистецтва. Прикладом такої взаємодії є поєднання української

фольклорної, літературної класики з музично-сценічним мистецтвом. Цю тенденцію засвідчила на початку грудня 2023 року прем'єра балету за мотивами повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» (музика Івана Небесного на лібрето Василя Вовкуна у неокласичній хореографії Артема Шошина) у Львівському національному академічному театрі опери та балету імені Соломії Крушельницької (Dírpel, 2023). Неокласичний танець, як зазначає Д. Шариков, – це психологічна і віртуозна форма класичного танцю для створення художнього образу у сценічному методі хореографії сьогодення. Характерними ознаками неокласичної хореографії як тенденції сучасного мистецтва є поєднання академічної традиції та інновацій, вільна імпровізація та експеримент, відмова від канонів і принципів задля передавання внутрішнього відчуття, враження, емоції, психології відносин через рухи професійного танцю. Головною тут постає філософсько-психологічна концепція, а класичний танець є лише виражальним засобом, що репрезентує психологічний зміст і навантаження у сюжеті чи абстрактній авторській асоціації (Шариков, 2016). Засновником неокласичної хореографії, творцем танцю модерн у жанрі «експресивного танцю» у світовому мистецькому просторі був Рудольф Лабан (1879–1958), ритмічно-динамічна концепція і практичний досвід якого звільнили сучасну хореографію від фізичної та образної статичності (Espeland, 2023).

Сучасне мистецтво поєднує традиційні засоби із сучасними техніками та технологіями, переосмислює та ефективно використовує творчий потенціал засобів масової інформації. Зокрема, у розвитку цифрового мистецтва спостерігаємо впровадження нових підходів у створенні інноваційних і затребуваних ринком таких художніх практик, як мистецтво комп'ютерної графіки (CG-мистецтво – Computer Graphic Art), мистецтво візуальних ефектів (VFX – Visual Effects), використання ШІ (штучного інтелекту) та ресурсу 2D-анімації. Синкретизм мистецтва, програмування і вебдизайну дає у віртуальній реальності реалістичний ефект – у моделюванні симуляції природних явищ, флори і фауни, катаклізмів, техногенних катастроф, реалістичних і фантастичних об'єктів, їх текстуруванні, створенні світлових і кінетичних ефектів тощо.

Як зазначає А. Шевченко, А. Кугай та інші дослідники сучасного мистецтва, поява нових технологій, миттєве захоплення ними та відтворення навколишньої реальності, швидкий обмін інформацією ставлять вимоги до художника як до митця і водночас майстра реалістичного зображення засобами комп'ютерних технологій. Зміни сучасних мистецьких тенденцій актуалізують також педагогічні проблеми як супровідні до суто мистецьких – щодо підготовки висококваліфікованих фахівців, які володіють класичним набором знань і професійних умінь та інструментами для ефективної і якісної реалізації проєктів на конкурентоспроможному рівні (Шевченко та ін., 2022, с. 390), а також для забезпечення компетентнісного потенціалу мистецької освітньої галузі у Новій українській школі.

Висновки і перспективи подальших розвідок цього питання. Філософські тенденції сучасного українського мистецтва – це екзистенційна потреба його суб'єкта (творця і споживача) відтворити художньо-естетичний самовияв сьогодення, гармонізувати буття, пізнати його сенс, визначити своє місце у ньому. Сучасне мистецтво як інтерпретація буття відкриває цей сенс художньо-виражальними засобами без понятійно-номінативного, предметного чи навіть тематичного філософського визначення. Тенденції у сучасному мистецтві виникають, розвиваються, формують майбутнє у діалектичній єдності і протиріччях класичної стилістики та постмодерних інновацій, або ж фольклорної традиції, академічної та новітніх технологій, соціальних проблем рівності – нерівності, справедливості – несправедливості, художньої, віртуальної, доповненої та об'єктивної реальності, задуму і сприйняття тощо. Перспективою подальших досліджень є ціннісна трансформація у сучасному мистецтві класичного естетичного ідеалу як єдність краси, істини, добра і свободи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крижня М. Вуличний художник зі світовим ім'ям: хто такий Бенксі? *Суспільне. Культура* від 18.11.2022. URL: <http://surl.li/qieqs>
2. Ланюк Є. Політика і мистецтво. Історичний взаємозв'язок : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 244 с.
3. Положення про Експертну раду Міністерства культури України з питань сучасного мистецтва. Затверджено Наказом Міністерства культури України 02.12.2016 № 1130. URL: <http://surl.li/scarpw>

4. Проценко О.П., Гаплевська О.І. Філософія і мистецтво: існування в єдності і самостійності. Харків : Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», 2023. URL: <http://surl.li/scarc>
5. Тітенков Є. Інтеграційні процеси екологічного мистецтва та сучасних технологій. *Художня культура. Актуальні проблеми* : науковий журнал. Випуск 15. Частина 2. 2019. С. 74–77. URL: <http://surl.li/scarh>
6. Франко І. Із секретів поетичної творчості. Повне зібрання творів: у 50 томах. Том 31. Київ : Наукова думка, 1981. С. 45–119.
7. Шариков Д.І. Онтологія неокласицизму в хореографічній культурі, а також генеза у балетному театрі нового класичного напрямку ХХ – початку ХХІ століття. *Innovative solutions in modern science*. № 8 (8), 2016. URL: <http://surl.li/scasm>
8. Шевченко А., Кугай А., Ключевська А., Гапон А. Генеза СГ-мистецтва та візуальної стилістики гри. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*. Випуск 3. 2022. 419 с. С. 389–397. URL: <http://surl.li/scasq>
9. Dippel H. Rolland. Ballett-Uraufführung in Lviv: Romeo und Julia bei den Huzulen. 2023. URL: <http://surl.li/sbvaj>
10. Harsin Jayson. Post-Truth and Critical Communication Studies. 18.12.2018. URL: <http://surl.li/scatc>
11. Espeland Todd. Laban advanced characterization. 2023. URL: <http://surl.li/scauk>

REFERENCES

1. Kryzhnia, M. (2022). Vulychnyi khudozhnyk zi svitovym imiam: khto takyi Benksi? [*A world-renowned street artist: who is Banksy?*]. *Suspilne. Kultura* (vid 18.11.2022). Retrieved from: <http://surl.li/qieqs> [in Ukrainian].
2. Laniuk, Ye. (2017). Polityka i mystetstvo. Istorychnyi vzaïmozvïazok: monohrafiia [*Politics and art. Historical relationship: monograph*]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 244 s. [in Ukrainian].
3. Polozhennia pro Ekspertnu radu Ministerstva kultury Ukrainy z pytan suchasnoho mystetstva [*Regulations on the Expert Council of the Ministry of Culture of Ukraine on Contemporary Art*]. Zatverdzheno Nakazom Ministerstva kultury Ukrainy 02.12.2016 № 1130. Retrieved from: <http://surl.li/scapw> [in Ukrainian].
4. Protsenko, O.P., Haplevska, O.I. (2023). Filosofia i mystetstvo: isnuvannia v yednosti i samostiinosti [*Philosophy and art: existence in unity and independence*]. Kharkiv: Natsionalnyi aerokosmichnyi universytet im. M.Ie. Zhukovskoho «Kharkivskiy aviatsiinyi instytut». Retrieved from: <http://surl.li/scarc> [in Ukrainian].
5. Titenkov, Ye. (2019). Intehratsiinyi protsesy ekolohichnoho mystetstva ta suchasnykh tekhnolohii [*Integration processes of ecological art and*

modern technologies]. *Khudozhnia kultura. Aktualni problemy: naukovyi zhurnal*. Vypusk 15. Chastyna 2. S. 74–77. Retrieved from: <http://surl.li/scarh> [in Ukrainian].

6. Franko, I. (1981). Iz sekretiv poetychnoi tvorchosti [From the secrets of poetic creativity]. *Povne zibrannia tvoriv: u 50 tomakh*. Tom 31. Kyiv: Naukova dumka. S. 45–119 [in Ukrainian].

7. Sharykov, D.I. (2016). Ontolohiia neoklasysyzmu v khoreorafichnii kulturi, a takozh geneza u baletnomu teatri novoho klasychnoho napriamu XX – pochatku XXI stolittia [*The ontology of neoclassicism in choreographic culture, as well as the genesis of a new classical movement in ballet theater of the 20th – early 21st centuries*]. *Innovative solutions in modern science*. № 8 (8). Retrieved from: <http://surl.li/scasm> [in Ukrainian].

8. Shevchenko, A., Kuhai, A., Kliutsevska, A., Hapon, A. (2022). Heneza CG-mystetstva ta vizualnoi stylistyky hry [*Genesis of CG-art and visual stylistics of the game*]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky*. Vypusk 3. 419 s. S. 389–397. Retrieved from: <http://surl.li/scasq> [in Ukrainian].

9. Dippel H. Rolland. (2023). Ballett-Uraufführung in Lviv: Romeo und Julia bei den Huzulen [*Ballet premiere in Lviv: Hutsul Romeo and Juliet*]. Retrieved from: <http://surl.li/sbvaj> [in German].

10. Harsin Jayson. (2018). Post-Truth and Critical Communication Studies. 18.12.2018. Retrieved from: <http://surl.li/scatc>

11. Espeland Todd. (2023). Laban advanced characterization. Retrieved from: <http://surl.li/scauk>